

สารทเดือนสิบ ประเพณีประจำภาคใต้ ร่วมระลึกถึงบรรพบุรุษผู้ล่วงลับ

นำเสนอเมื่อ : 4 ต.ค. 2553

ในวันแรม 1 ค่ำถึงแรม 15 ค่ำเดือนสิบของทุกปี จะมี ประเพณีบุญสารทเดือนสิบ เพื่ออุทิศส่วนกุศลให้แก่ดวงวิญญาณบรรพชน มีการยกหม้อรับเพื่อทำบุญตามวัดต่าง ๆ ขบวนแห่หม้อรับ การแสดงมหรสพพื้นบ้าน การประกวดทองโยง การประกวดหมาวัด กิจกรรมไหว้พระวันสารท (9 วัด)

สารทเดือนสิบ ประเพณีไหว้บรรพบุรุษของชาวใต้ที่ได้รับการสืบทอดกันมาจากรุ่นสู่รุ่น ซึ่งถ่ายทอดให้เห็นถึงการระลึกถึงและแสดงความกตัญญูต่อผู้ล่วงลับ

ประเพณีสารทเดือนสิบ เป็นประเพณีของคนภาคใต้ โดยเฉพาะชาวนครศรีธรรมราช ที่ได้รับอิทธิพลทางความเชื่อของศาสนาพราหมณ์ผสมกับศาสนาพุทธ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่ออุทิศส่วนกุศลแก่วิญญาณของบรรพชนและญาติผู้ล่วงลับที่จะถูกปล่อยตัวออกมาจากการถูกจองจำในนรกทุกวันแรม 1 ค่ำ เดือน 10 เพื่อกลับมายังโลกมนุษย์ เพื่อขอส่วนบุญแก่ลูกหลานและญาติพี่น้องที่พวกเขาจะเตรียมการอุทิศเพื่อแสดงความกตัญญูต่อผู้ล่วงลับนั้น และจะกลับสู่นรกในวันแรม 15 ค่ำ เดือน 10

โดยจะมีระยะเวลาในการประกอบพิธีกรรมดังกล่าวในช่วงวันแรม 1 ค่ำ ถึงแรม 15 ค่ำเดือนสิบของทุกปี แต่ชาวใต้ก็มักจะนิยมทำบุญกันในวันแรม 13-15 ค่ำ ซึ่งประเพณีสารทเดือนสิบนี้ส่วนใหญ่มักจะตรงกับเดือนกันยายน

ความเป็นมา

ความเป็นมานั้นเริ่มมาจาก “งานเทศกาลเดือนสิบ” ที่จัดขึ้นในปี พ.ศ. 2466 ณ สนามหน้าเมือง นครศรีธรรมราช เพื่อหาเงินสร้างสโมสรข้าราชการที่มีสภาพชำรุดเป็นอย่างมาก ด้วยความร่วมมือของ พระภัทรนาวิก จารุญ (เอื้อน ภัทรนาวิก) นายกรัฐมนตรีกรมราชสโมสร และพระยารัษฎานุประดิษฐ์ ผู้ว่าราชการจังหวัด ซึ่งจัดในรูปแบบงานประจำปี 3 วัน 3 คืน มีการออกราง และมหรสพต่างๆ

การจัดงานเทศกาลเดือนสิบนี้ เป็นความพยายามที่มนุษย์อยากมุ่งทดแทนคุณของบรรพบุรุษที่แม้ว่าจะล่วงลับไปแล้วก็ตาม ทั้งยังสะท้อนถึงเรื่องปรารถนาให้สำนึกถึง บาปบุญคุณโทษ รวมถึงการแสดงความกตัญญูอีกด้วย

วันสารท เป็นวันที่เชื่อสืบกันมาว่า ญาติที่ล่วงลับไปแล้ว จะมีโอกาส ได้กลับมารับส่วนบุญจากญาติพี่น้องที่ยังมีชีวิตอยู่ จึงได้มีการทำบุญอุทิศส่วนกุศล ไปให้บรรพบุรุษในวันนี้ และเชื่อว่าหากทำบุญอุทิศส่วนกุศลในวันนี้แล้วนั้น ญาติจะได้รับส่วนบุญอย่างเต็มที่ มีโอกาสหมดหนี้กรรม และได้ไปเกิดหรือมีความสุข

อีกทั้ง สังคมไทยเป็นสังคมเกษตรกรรม ทำนาเป็นอาชีพหลัก ในช่วงเดือนสิบนี้ ได้ปักดำข้าวกลางนาในนาหมดแล้ว กำลังงอกงาม และรอเก็บเกี่ยวเมื่อสุก จึงมีเวลาว่างพอที่จะทำบุญเพื่อเลี้ยงตอบแทน และขอขอบคุณสิ่งศักดิ์สิทธิ์ หรือแม่พระโพสพ หรือ ผีไร่ ผีนา ที่ช่วยรักษาข้าวกลางนาให้เจริญงอกงามดีและออกรวงจนสุกให้เก็บเกี่ยวได้ผลผลิตมาก

ความสำคัญ

การทำบุญสารทเดือนสิบ เป็นประเพณีที่ชาวเมืองนครศรีธรรมราช ได้ถือปฏิบัติด้วยศรัทธาตั้งแต่ยุคดึกดำบรรพ์ โดยปลายเดือนสิบของแต่ละปี เป็นระยะที่พืชพันธุ์ธัญญาหารในท้องดินออกผล ประกอบกับความเชื่อที่ว่า ในระยะเดียวกันนี้เปรตที่มีชื่อว่า “ปรตุดตู่ชีวีเปรต” จะถูกปล่อยขึ้นมาจากนรก เพื่อมาร้องขอส่วนบุญต่อลูกหลาน ญาติพี่น้อง เหตุนี้ ฆ โลกมนุษย์ จึงได้มีการทำบุญอุทิศส่วนกุศลไปให้ พ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย พี่น้อง ลูกหลาน ที่ล่วงลับไป โดยการจัดอาหารคาวหวาน วางไว้ที่บริเวณวัด เรียกว่า “ตั้งเปรต” ตามพิธีไสยเวทอีกทางหนึ่งด้วย ซึ่งในเวลาต่อมาก็ได้พัฒนาเป็น “การชิงเปรต”

จุดมุ่งหมาย

ประเพณีสารทเดือนสิบนอกจากจะมุ่งให้ความสำคัญกับการทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้บรรพบุรุษผู้ล่วงลับไปแล้ว แต่ด้วยวิถีชีวิตของชาวนครศรีธรรมราช ที่นับถือพุทธศาสนาและอยู่ในสังคมเกษตรกรรม จึงยังมุ่งที่จะทำบุญ โดยการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรเป็นอาหารถวายแด่พระสงฆ์ รวมถึง การจัดสำรับแบบ “สลากภัต” หรือถวายเสบียงแด่พระในช่วงเช้าพรรษาในฤดูฝน ทั้งนี้เพื่อความเป็นสิริมงคลด้วย รวมถึงเพื่อมุ่งแสดงถึงความสนุ่กสนานรื่นเริงประจำปี โดยการจัด “งานเดือนสิบ” ซึ่งจัดควบคู่กับประเพณีสารทเดือนสิบ มาตั้งแต่ พ.ศ. 2466 จนถึงปัจจุบัน

กิจกรรม

การทำบุญวันสารทเดือนสิบ หรือท้องถิ่นเรียก วันชิงเปรตนั้น ในเดือนสิบ (กันยายน) จะมีการทำบุญที่วัด 2 ครั้ง

- ครั้งแรก วันแรม 1 ค่ำ เดือนสิบเรียกว่า วันรับเปรต
- ครั้งที่สอง วันแรม 15 ค่ำ เดือนสิบเรียกว่า วันส่งเปรต

การทำบุญทั้งสองครั้ง แสดงถึงความกตัญญูต่อบุพการีผู้ล่วงลับ โดยอุทิศส่วนกุศลให้แก่บรรพบุรุษที่ตกอยู่ในนรก ดังที่ใดกล่าวไว้ข้างต้น รวมถึงยังนิยมไปทำบุญ ณ วัดที่เป็นภูมิลำเนาของตน เพื่อร่วมพิธีตั้งเปรต และชิงเปรต หรืออาจสลับกันไปทำบุญ ณ ภูมิลำเนาของฝ่ายบิดาครั้งหนึ่ง ฝ่ายมารดาครั้งหนึ่ง ถือเป็นกรการกลับมาพบปะสังสรรค์กับญาติพี่น้องในอีกทางหนึ่ง

ประเพณีปฏิบัติ

ก่อนวันงาน ชาวบ้านจะทำขนม กระจ่างสารท และขนมอื่นๆ แล้วแต่ความนิยมในแต่ละท้องถิ่น เมื่อถึงวันงานชาวบ้านจะจัดแจงนำข้าวปลาอาหาร และข้าวกระยาสารทไปทำบุญตักบาตรที่วัดประจำหมู่บ้าน ทายก ทายิกาไปถือศีล เข้าวัด ฟังธรรม และรักษาอุโบสถศีล นำข้าวกระยาสารท หรือขนมอื่น ไปฝากซึ่งกันและกันที่บ้านไกลเรือนเคียง หรือเหล่าญาติมิตรที่อยู่บ้านไกล หรือเยี่ยมเยียนถามข่าวคราวกัน อีกทั้งในบางท้องถิ่นมีการทำขนมสำหรับบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ แม่พระโพสพ ผีนา ผู้ไรด้วย เมื่อถวายพระสงฆ์เสร็จก็จะนำไปบูชาตามไรนา โดยวางตามต้นไม้กิ่งไม้ หรือที่ที่จัดไว้เพื่อการนั้นโดยเฉพาะ

ขอบคุณที่มาจาก [BRIGHT TV](#)